

בדיבור אחד
הרב מואיז נבון

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת נדרים פרק ג הלכה ב

[דברים ה יז] שוא [שמות כ יג] ושקר שניהם נאמרו בדיבור אחד מה שאי איפשר לפה לומר ולא לאוזן לשמוע. [שם ח] זכור [דברים ה יב] ושמור שניהם בדבור אחד נאמרו מה שאי אפשר לפה לומר ולא לאוזן לשמוע. [שמות לא יד] מחלליה מות יומת [במדבר כח ט] ושני כבשים בני שנה תמימים נאמרו בדיבור אחד מה שאי אפשר לפה לומר ולא לאוזן לשמוע. [ויקרא יח טז] ערות אשת אחיך לא תגלה. [דברים כה ה] יבמה יבא עליה שניהם נאמרו בדיבור אחד. [במדבר לו ז] ולא תסוב נחלת בני ישראל ממטה למטה אחר. [במדבר לו ח] וכל בת יורשת נחלה שניהם נאמרו בדיבור אחד. [דברים כב יב] **גדילים תעשה לך. [שם יא] לא תלבש שעטנן** שניהם בדיבור אחד נאמרו. וכן הוא אומר [תהילים סב יב] אחת דיבר אלהים בדיבור שתיים זו שמענו. וכתוב [ירמיה כג כט] הלא כה דברי כאש נאם ה' וכפטיש יפוצץ סלע.

הערות על תורה תמימה ויקרא פרשת אחרי מות פרק יח פסוק טז

... ויש להעיר בסוגיא דריש יבמות דרצה ללמוד מענין יבום דעשה דוחה ל"ת... ולפי המבואר כאן דהיתר זה ע"פ הדבור נאמר א"כ אין להביא ראיה לדעלמא. ואולי י"ל הכונה דמשום הא גופא נאמרו בדבור אחד משום דעשה דוחה ל"ת, **ויש לפלפל הרבה בזה** ואכ"מ:

תהלים פרק סב פסוק יב - אחת דבר אלהים שתיים זו שמעתי כי עז לאלהים:
ירמיהו פרק כג פסוק כט - הלא כה דברי כאש נאם יקנוק וכפטיש יפוצץ סלע:

קרבן העדה מסכת נדרים פרק ג הלכה ב

אחת דבר אלקים. בדבור אחד שמענו שני דברים:
וכפטיש יפוצץ סלע. הפטיש מתפוצץ מהסלע לכמה חלקים כך דבר אחד מתחלק לכמה חלקים:

~ שתי השלמות ~

דברים פרק ה פסוק יז - לא תרצח ס ולא תנאף ס ולא תגנב ס **ולא תענה ברעך עד שוא** : ס
שמות פרק כ פסוק יג - לא תרצח ס לא תנאף ס לא תגנב ס **לא תענה ברעך עד שקר** : ס

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת נדרים פרק ג הלכה ב

אי זהו שוא ואי זהו שקר? **שבועת שוא** בשנשבע לשנות את הידוע לאדם [כדתנן שם אמר על האיש שהיא אשה – ידיד נפש]. **שבועת שקר** בשנשבע ומחליף [את דיבורו, כגון שנשבע שיאכל ולא אכל – ידיד נפש].

תלמוד בבלי מסכת שבועות דף כ עמוד ב

אמר רבי יוחנן: [נשבע ש]אוכל [או נשבע ש]לא אוכל [ואחרי כן אכל, זאת שבועת] **שקר**, ... **רש"י**: אוכל ולא אוכל - כלומר שבועה **להבא** קרוי שבועת **שקר**.
[נשבע ש]אכלתי [או נשבע ש]לא אכלתי [וזה לא היה, זאת שבועת] **שוא**, ... **רש"י**: אכלתי ולא אכלתי - כל שבועה **לשעבר** שאינה אמת קרויה שבועת **שוא**.

שמות פרק כ פסוק ח - **זכור את יום השבת לקדשו** :
דברים פרק ה פסוק יב - **שמור את יום השבת לקדשו** : ...

רמב"ן שמות פרק כ פסוק ח

... ורבותינו אמרו בזה (ר"ה כז א) זכור ושמור בדבור אחד נאמרו, ולא הקפידו בלשונות אחרים שנתחלפו להם. והכונה להם ז"ל, כי "זכור" מצות עשה, צוה שנזכור יום השבת לקדשו ולא נשכח, "ושמור" אצלם מצות לא תעשה, שכל מקום שנאמר השמר פן ואל אינו אלא לא תעשה (עירובין צו א), יזהיר שנשמור אותו לקדשו שלא נחללהו,

רמב"ן שמות פרק כ פסוק ח

ולכך אמרו ז"ל (חולין ה א) שהשבת שקולה כנגד כל מצות שבתורה, כמו שאמרו בע"ז, מפני שבה נעיד על כל עיקרי האמונה בחדוש ובהשגחה ובנבואה.

משנה מסכת אבות פרק א משנה יח

רבן שמעון בן גמליאל אומר על שלשה דברים העולם עומד על הדין ועל האמת ועל השלום ...

מגן אבות לרשב"ץ: יפה אמר זה התנא שעל האמת העולם קיים והשקר מחריבו ומרחיק האדם מהשם יתברך כי הוא אמת. ...

~ ארבע סתירות ~

שמות לא:יז - ושמרתם את השבת כי קדש הוא לכם **מחלליה מות יומת** כי כל העשה בה מלאכה ונכרתה הנפש ההוא מקרב עמיה :
במדבר כח:ט - וביום השבת שני כבשים בני שנה תמימים ...

משנה מסכת אבות פרק ה משנה א
בעשרה מאמרות נברא העולם, ומה תלמוד לומר, והלא **במאמר אחד** יכול להבראות! אלא להפרע מן הרשעים שמאבדין את העולם שנברא בעשרה מאמרות וליתן שכר טוב לצדיקים שמקיימין את העולם שנברא בעשרה מאמרות :

ויקרא פרק יח פסוק טז - ערות אשת אחיך לא תגלה **ערות אחיך הוא** : ס
דברים פרק כה פסוק ה - כי ישבו אחים יחדו ומת אחד מהם וכן אין לו לא תהיה אשת המת החוצה לאיש זר **יבמה יבא עליה ולקחה לו לאשה ויבמה** :

הערות על תורה תמימה ויקרא פרשת אחרי מות פרק יח פסוק טז (לו)
... והיינו בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא ערות אשת אחיך לא תגלה, בה בשעה צוה את המצוה יבמה יבא עליה והוציא זה מכלל איסור אשת אח.

במדבר לו:ז - ולא תסב נחלה לבני ישראל ממטה אל מטה כי איש בנחלת מטה אבתיו ידבקו בני ישראל :
במדבר לו:ח - וכל בת ירשת נחלה ממטות בני ישראל לאחד ממשפחת מטה אביה תהיה לאשה למען יירשו בני ישראל איש נחלת אבתיו :

תורה תמימה הערות במדבר פרק לו הערה ט
המפרשים טרחו בבאור דרשה זו, ולי נראה פשוט, שהרי כשאומר שהבת תירש הרי ודאי שתסוב נחלה משבט לשבט, שהרי זאת הבת שירשה למשל נחלת אביה משבט ראובן ונשאת לאחד משבט שמעון ומתה וירש אותה בעלה או בנה שמתחס אחר האב, ובזה הלא הוסבה נחלת שבט ראובן לשבט שמעון, ... , וא"כ בשביל איסור זה דהסבת נחלה א"א כלל שהבת תירש, ולכן צ"ל דבשעה שנאמר "וכל בת יורשת נחלה" בה בשעה נאמר "לאחד ממשפחת מטה אביה תהיה לאשה" [בדיבור אחד עם] "ולא תסוב נחלה ממטה למטה", ר"ל כדי שתוכל הבת לירש, ומטעם שלא יסובב נחלה משבט לשבט צוה שבת כזו תנשא רק לאחד משבט אביה, וזהו שאמר נאמרו בדבור אחד, ...

רמב"ן במדבר פרשת מסעי פרק לו פסוק ז
והשם אשר בידו נפש כל חי אין לו לחוש מכאן ואילך [כי ידע שעד חילוק הארץ לא יקרה שאב ימות ללא בן לירש (אבוהב - תרגום חופשי מהערה 120 בשבל באנגליט)]:

דברים פרק כב פסוק יב - גדלים תעשה לך על ארבע כנפות פסותך אשר תכסה בה : ס
דברים פרק כב, יא - לא תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדו : ס

תורה תמימה הערות דברים פרק כב הערה קט
ר"ל כיון דשתי מצות אלו סותרות זו"ז, דתכלת בציצית הם שעטנז, לכן ע"כ צ"ל דבדבור אחד נאמרו, והיינו דבשעה שאמר הקדוש ברוך הוא לא תלבש שעטנז בה בשעה צוה גדילים תעשה לך, ...

~ מוסר השכל ~

השלמות	סתירות
שבת - אדם/מקום	שבת - אדם/מקום
עידות - אדם/חבירו	ציצית - אדם/מקום
	יבום - אדם/חבירו
	נחלה - אדם/חבירו

תלמוד בבלי מנחות מג : - וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה' - שקולה מצוה זו כנגד כל המצות כולן.
במדבר טו:מא - אני יקנוק אלהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלהים אני יקנוק אלהיכם : פ

שמות כ:יד - לא תחמד **בית רעה** ס לא תחמד **אשת רעה** ועבדו ואמתו ושורו וחמרו וכל אשר לרעה :
דברים ה:יח - ולא תחמד **אשת רעה** ס ולא תתאוה **בית רעה שדהו** ועבדו ואמתו ושורו וחמרו וכל אשר לרעה :

The only true wisdom is in knowing you know nothing – Socrates